

MO KILA VAKAVINAKA NA FIRE DANGER RATING KA MO KILA NA KA MO CAKAVA.

Na Fire Danger Rating e na vakaraitaka na veika e namaki ni na yaco kevaka e tekivu e dua na kama, oka kina na dredre ni kena bokoci.

Na toka e cake na ivakatagedegede ni kama, na kena vakarau ni vanua. Na ivakatagedegede ni kama e na soli vakasama vei iko se cava mo cakava, mo na kila tiko na Fire Danger Rating e na vanua o tiko kina ni itukutuku ni oqo e na rawa ni vakabulai iko.

E na draki ka rawarawa kina na kama, e na oka na Fire Danger Rating e na itukutuku ni draki ka kaburaki e na retio kei na retio yaloyalo, ka na tabaki e na so na niusipepa.

E na rawa talega ni kune e na website ni CFA, Department of Sustainability and Environment kei na Bureau of Meteorology, mo qirita na Victorian Bushfire Information Line e na 1800 240 667 se mo qirita na National Relay Service e na 1800 555 677.

NA CAVA NA KENA IBALEBALE?

CODE RED

- Oqo na gauna vakarerevaki duaudua ka ni na rawa ni kama totolo na veikau (bush) se veico (grassfire).
- Era sega ni tara na vale me ra vorata na kama ka dau yaco e na mataqali draki vakaoqo.
- E na veivakabulai duaudua na yawaki keda mai na vanua e rawa ni kama rawarawa kina na veikau (bushfire).

EXTREME

- Mo namaka ni na katakata sara ga, mamaca ka cagicagi na draki.
- Ke sa tekivu na kama, ka sega ni bokoci rawa, e na rawa ni dewa, veikamayaki ka totolo na kena toso. Sa na tekivu na kena kama na vanua e vakanaulu tiko kina na kama (spot fires), e na totolo na kena dewa ka na vuka na yameyame mai na veiyasana.
- Na vale ka toka ena dua na vanua vinaka, tara se veisautaki eso na tikina me ravuta na kama ni veikau (bushfire), ka vakarautaki vakavinaka, ka rawa ni taqomaki, e na rawa ni veivakabulai.
- Me tu vinaka tu na yagomu kei na nomu vakasama mo rawa ni vorata kina na draki vakaoqo.

SEVERE

- Mo namaka ni na katakata, mamaca, ka cagicagi na draki.
- Ke tekivu na kama, ka sega ni rawa ni bokoci totolo, e na rawa ni veidewayaki.
- Na veitikotiko ka ra vakarautaki vakavinaka ka rawa talega ni na vorata na kama e na rawa ni taqomaki keda vinaka.
- Me tu vinaka tu na yagomu kei na nomu vakasama mo rawa ni vorata kina na draki vakaoqo.

VERY HIGH

- Kevaka sa tekivu na kama, e na se rawa tikoga meda na bokoca e na gauna vakaoqo.

HIGH

- Mo na kila tiko e tekivu vakacava na kama ka mo na tovolea mo tarova na kena na yaco dina.
- E na rawa ni vakamai na co se taba ni kau ka ra rawa ni vakadewa na kama se controlled burning off kevaka e se rawa tikoga ni caka – mo qaraura de na vinakati me dua na ivola ni tara.

LOW-MODERATE

NA CAVA MEU NA CAKAVA?

- E na veivakabulai ke ko biubiu e na bogi ni bera se ena mataka lailai e na siga ka nanumi ni na yaco kina na kama (bushfire) – mo kakua ni wawa mo raica na ka e na yaco.
- Mo kakua ni lako ki veikau, vanua e vavaku kina na tubu ni kau se e balavu ka mamaca na co.
- Mo kila na veika e dusia na kama – mo na vakatulewataka na:
 - gauna mo na biubiu
 - na vanua mo lako kina
 - ko na lako vakacava ki keya
 - gauna ko na lesu mai kina
 - na cava ko na cakava ke ko sega ni rawa ni biubiu.

- Mo na vakatulewataka ke ko na tikoga e na nomu vale kevaka e vakarautaki sara tu ga vakavinaka na nomu itikotiko. Sa kena ibalebale ni dodonu me toka e na dua na vanua vinaka, tara se veisautaki eso na tikina me ravuta na kama ni veikau (bushfire), ka ko sa vakavakarau vakavinaka mo na taqomaka na nomu vale kevaka e tekivu na kama.
- Kevaka ko sega ni vakavakarau vakavinaka, mo biubiu totolo mai na veivanua e na yaco rawarawa kina na kama ni veikau (bushfire) ka ko na vakabulai.
- Mo kila na draki e na veivanua waveliti iko. Mo kila na veika oqo e na nomu vakarorogo ki na siteseni ni retio na ABC local radio, na siteseni ni retio saumi – commercial radio kei na siteseni ni community radio ka a vakasalataki mo ni vakarorogo kina, se mo raica na Sky News TV, sikova na website ni CFA – CFA website na cfa.vic.gov.au, qirita na Victorian Bushfire Information Line e na **1800 240 667** se qirita na National Relay Service e na **1800 555 677** me rawa ni ko yacova na VBIL.

- Na veitikotiko ka ra vakarautaki vakavinaka ka rawa talega ni na vorata na kama, e na rawa ni taqomaki keda vinaka – raica lesu na nomu Bushfire Survival Plan.
- Kevaka o sega ni vakavakarau, e vinaka duaudua mo na biubiu totolo e na siga ka rawarawa kina na kama ni veikau (bushfire-prone).
- Mo kila na draki e na veivanua waveliti iko. Mo kila na veika oqo e na nomu vakarorogo ki na siteseni ni retio na ABC local radio, na siteseni ni retio saumi – commercial radio kei na siteseni ni community radio ka a vakasalataki mo ni vakarorogo kina, se mo raica na Sky News TV, sikova na website ni CFA – CFA website na cfa.vic.gov.au, qirita na Victorian Bushfire Information Line e na **1800 240 667** se qirita na National Relay Service e na **1800 555 677** me rawa ni ko yacova na VBIL.

- Mo vakaraica vakavinaka na nomu Bushfire Survival Plan.
- Mo vakadikeva vakavinaka na veika e yaco tiko.
- E na rawa ni vinakati me caka eso na ka me vorata na kama.
- Biubiu ke veiganiti.